

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій

Кафедра германської філології

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»**

Спеціальність 035 «Філологія»

**Спеціалізація 035.4 «Германські мови та літератури (переклад
включно)»**

Специфіка жанру афоризму (перекладацький аспект)

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконав:

студ. групи ПРм.-91

Напаснюк Олександр

Павлович

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц.

Ємельянова Олена

Валеріанівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 АФОРИЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЦАРИНІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	5
1.1 Етапи розвитку жанру афоризмів і чинники, які вплинули на розвиток афоризмів в англійській мові.....	5
1.2 Визначення поняття терміну «афоризм»	8
1.3 Жанрові ознаки афоризмів.....	11
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АФОРИЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА ПРИКЛАДІ АФОРИЗМІВ О. УАЙЛЬДА ТА Б. ШОУ).....	14
2.1 Структурні особливості афоризмів в англійській мові	14
2.2 Семіотичний статус афоризмів.....	25
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ АФОРИЗМІВ (НА ПРИКЛАДІ АФОРИЗМІВ О. УАЙЛЬДА ТА В. БЛЕЙКА).....	26
3.1 Переклад англомовних афоризмів.....	26
3.2 Способи перекладу афоризмів та перекладацькі трансформації.....	30
3.3 Труднощі при перекладі афоризмів.....	36
3.4 Особливості навчання перекладу афоризмів у вищій школі	37
3.5 Методика навчання перекладу афоризмів у вищій школі.....	40
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ	50
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	51
SUMMARY	54
ДОДАТОК.....	60

ВСТУП

У нинішню епоху ритмічних і швидких взаємодій, у руслі чималої кількості літератури та інформації, почав набирати немалі оберти жанр літератури – афористика. Її сегменти дозволяють додати у потік інформації дещо значиме для пізнання, виявити свою позицію особистості. Вислів афоризму генералізує і ототожнює різні прояви як особистого, так і суспільного життя, а отже являє собою органічну частину в комунікації, як єдина, сформована форма художньої рефлексивності реальності і прояв ставлення мови до такої форми.

У наш час афоризми як літературний жанр чи як витончене висловлювання продовжують вивчати широкий загальний мовознавців та перекладознавців, таких як В. Комісаров, Я. Рецкер, С. Шаталова, Федоренко Н. Т., Сокольська Л. І., Куньч З., Манякіна Т. Н. та інші.

За останні роки спостерігається тенденція активно використовувати афоризми в художній і науково-популярній літературі, періодичних виданнях та розмовній мові. На літературних конференціях розглядаються проблеми афористики, яким присвячена велика кількість дисертацій. Через свою універсальність, афоризми відображають дух епохи, вони з'являються і в науці, і мистецтві, тому викликають неабиякий інтерес до їхнього дослідження. Тож явище афоризму повністю недосліджений й досі, що обумовлює **актуальність роботи**.

Об'єктом даного дослідження виступають афоризми англійської мови.

Предметом роботи є лексико-стилістичні та структурні особливості, а також способи перекладу англійських афоризмів.

Метою роботи є визначення поняття терміну «афоризм», аналіз лексико-стилістичних та структурних особливостей англійських афоризмів, визначення основних способів та особливостей їх передачі українською мовою.

Для досягнення заданої мети необхідно вирішити низку наступних **завдань**:

- 1) дати загальну характеристику англійським афоризмам;
- 2) розглянути етапи розвитку;
- 3) дослідити структурні особливості афоризмів;
- 4) визначити основні ознаки англомовних афоризмів;
- 5) дослідити перекладацькі трансформації англійських афоризмів;
- 6) визначити труднощі перекладу афоризмів;
- 7) розібрати особливості методики навчання перекладу афоризмів у вищій школі;
- 8) проаналізувати афоризми відомих англійських поетів: О. Уайльда, Б. Шоу та В. Блейка.

Для здійснення аналізу матеріалу наукової розвідки застосовувались наступні **методи дослідження**: порівняльний метод, описовий метод, метод аналізу та синтезу, метод наукового спостереження.

Теоретична значущість дипломної роботи визначається проведенням комплексного аналізу актуальності й доцільності перекладу англомовних афоризмів на прикладі афоризмів відомих англійських поетів – В. Блейка, Б. Шоу та О. Уайльда.

Практичне значення полягає у можливості використання даного матеріалу в курсі практики перекладу, лінгвокраїнознавства, лексикології, мовознавства, а також бути підґрунтям для розробки навчальних планів для студентів, які вивчають англійську мову. Викладений матеріал може використовуватись для аналізу публіцистичних текстів, електронних статей та творів художньої літератури.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних, довідкових та ілюстрованих джерел. Загальний об'єм роботи складає 60 сторінок. Список використаних джерел (загалом) включає 80 найменувань.

РОЗДІЛ 1

АФОРИЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЦАРИНІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

1.1 Етапи розвитку жанру афоризмів і чинники, які вплинули на розвиток афоризмів в англійській мові

Так як афоризми – одні з давніх жанрів, то сприймаються як невід’ємна складова літературної спадщини. Кожен новий виток розвитку афоризму давав собою появу однієї з його форм, яка безпосередньо відображала потреби, світогляд, розуміння, уявлення про навколишній світ, вірування, ідеї, політичні проблеми, цінності, культуру.

Розгляд основних етапів історичної еволюції афористичного жанру дозволить нам простежити становлення сучасних англійських афоризмів, виявити різновиди афоризму, отримати уявлення про формування афоризму як популярного мовного жанру.

Афоризми мають унікальну здатність відображати в мовних коротких формулах ідеали, цінності, історичний досвід, культурну спадщину наймудріших представників кожної епохи. Наприкінці IV тисячоліття до нашої ери афоризми з’явилися в Єгипті і швидко стали поширюватися в Шумері, Китаї, Індії, Вавилоні, Стародавній Греції і Стародавньому Римі. В уявленні давніх народів афоризм був формою організації мовлення, передачі інформаційного матеріалу. Для нього були характерні гранична стислість, узагальненість, переконливість, ритмічна організація. Ці риси сприяли легкому вичленюванню афористичних формул з тексту або потоку мови і швидкого запам’ятовування.

Завдяки своїй лаконічній формі, афоризми набули широкого поширення в філософських трактатах при дослідженні та аналізі закономірностей життя навколишнього світу, людини і місця людини в цьому світі. У логіці до афоризмів зверталися у випадках опису природи мислення людини. У

практичних науках, наприклад, медицині афоризми застосовувалися для опису фізіологічних і психічних особливостей людини.

Подальший розвиток афористичного жанру ми бачимо в таких формах як гнома, апофегма, сентенція.

Етап процвітання риторики в IV столітті до нашої ери підштовхнув до прискорення дослідженню теорії афоризмів, охоплюючи дослідження його форми, будови, призначення та властивостей вживання. Посилаючись на твердження Н. К. Рамзевича, «гномами» маркували кумедні вислови в прислів'ях, правило або практичне повчання, але їхніми авторами були мудреці [41, с. 58]. Древня арабська, перська, індійська чи навіть єврейська літератури насичені «гномами». Нерідко їх можна зустріти і в християнській літературі, особливо в Євангелії.

Література гномів була актуальною в Стародавніх Греції і Римі. В період розповсюдження гномічної літератури в елегіях, слід зазначити видатних її авторів: Солон, Феогнід і Фокілід. Їх можна помітити також і у Гомера, Епіхарма, Менандра і Гесіода.

Виникнення апофегми пов'язують з появою відомого збірника апофегм «Aprophthegmata Patrum», де мова йде про життя і діяльність християнських монахів в Єгипті IV-V століття нашої ери. Поняття «апофегма» з грецької мови інтерпретується як «вислів, доцільне слово». Апофегми можна відстежити в релігійній етиці, акцентуючи увагу на наявності в них архаїзмів, анахронічних граматичних структур і синтаксичних будов.

Так, в літературі Стародавнього світу, виник трактат «Про освіту оратора» Марка Фабія Квінтіліана, де філософ сформував ряд норм вживання афоризму. Саме для цього, він посилався на латинський двоякий за своїм значенням термін «сентенція» (sententia): 1) гострий і доцільний вислів; 2) зразок проявлення відомого, стара істина. До речі, такий термін часто застосовував Тацита у своїй античній риторичі. Наприкінці Середньовіччя за працю «Сентенції в чотирьох книгах» П. Ломбардець здобув назвисько «Магістр сентенцій». Приводом для реструктуризації семантики стала

наявність красномовства. Латинське слово досягнуло розповсюдженості в науках і культурах країн Європи, і вживався практично у більшості галузей освіти: моралістиці, логіці, політиці, праві, етиці, літературі.

Наступними епохами були бароко і класицизм – період появи актуальних на той період варіацій афоризму: сентенції, максими, міркування, протиріччя. Основу нових афоричних форм склали сегменти модифікації дотепності, парадоксальності, тонкості, через які виник розвиток оригінальності, автентичності подачі інформації в значній кількості художніх творів. Своє місце також зайняла транспозиція (контраст) – сполучення несумісних фактів і реалій. Вивченню таких композицій в епохальній літературі адресували свої роботи немаловідомі уродженці Італії – Е. Тезауро та Іспанії – Б. Грасіан. Аргументи щодо належності афоризму до літератури вперше зазначено в праці-антології Грасіана «Дотепність, або Мистецтво витонченого розуму». А в хрестоматії «Кишеньковий оракул» (1647 г.) [19, с. 368], що вмістила близько 300 норм життя у літературній формі, автором була подана практична реалізація теоретичних послідовностей. Саме після виходу цієї книги, становлення афоризму як нового жанру, а слова «афоризм» – як його термінологічна конотація.

Література Франції XVII століття більше виокремила терміном «максима», аніж «афоризм». У творах французьких філософів такого історичного проміжку (Ф. Ларошфуко, Б. Паскаля, Ж. Лабрюйера) становлення розуміння, що таке афористичний жанр нарешті досягло завершальної стадії. Особливий внесок в процес становлення афоризму вніс Ф. Ларошфуко, що представив у своїй праці «Мемуари. Максими» зразкову модель афоризму, що складається з одного речення [31, 278 с.]. У латинській мові поняття «максима» спочатку було терміном юриспруденції. Французькі книги максим XVII-XVIII ст. також мали значний вплив на європейську традицію, і слово «максима» набуло значення «правило поведінки людини».

Порівнюючи максиму й афоризм, говорять про те, що максима – дидактично спрямований вислів, афоризм, навпаки, передає оцінку. Максима

входить в категоріальний апарат логіки. Її ключова функція – передача узагальненої, мудрої думки, що відтворює досвід багатьох поколінь, і виражена в витонченій формі. Максима – це одна дотепна коротка фраза констатуючого характеру. Сюди відносять парадокси Паскаля і експерименти з формою і змістом Лабрюєра. Як ми бачимо, у французькій філології максима сприймається як загальна істина, аксіома, яка не потребує доказів, або універсальне і необхідне правило, загальний закон. Для максими головним визначальним чинником виступає дидактичність.

Отже, тематика афористики вельми різноманітна, на ній висвітлюється своєрідний історичний характер, де вона існує і зростає. Іноді вона ілюструє філософські питання, іноді носить політичний характер, нерідко виокремлює етичні проблеми чи порушує життєво-побутові обставини. Тобто, вона обсягає усі сторони суспільної природи і взаємодії. Разом з цим слід обумовити, що, попри значущість і давнє походження афористики, теоретичне відображення про неї є нечітким та не мають рамок.

1.2 Визначення поняття терміну «афоризм»

Протягом багатьох поколінь афоризми встигли стати визначним засобом вираження духовного й емоційного стану людини. З їх допомогою можливо яскраво й коротко передати думку, збагатити фразу змістовною глибиною. Такий набір лексичних одиниць залишає чітке відображення: вони містять інформацію про історію країни, її жителів, чи змінилися їх цінності через певний проміжок часу. Афоризм існує або зникає сам по собі.

Попри те, що існує загальноприйняте тлумачення афоризму, згідно з яким афоризмом вважається вислів, що виражає в лаконічній формі узагальнену, закінчену думку, численні дефініції цього поняття спираються на різні релевантні ознаки афоризму: зміст (афоризм – глибока повчальна думка), форму (афоризм – думка в короткій образній формі) або особливості стилю (афоризм – парадоксальне судження у витонченому стилі, що тяжіє, перш за

все, до оригінальності). Разом з тим продовжує дискутуватися питання про авторство афоризму як його іманентна характеристика.

Афоризми відносяться до унікальних об'єктів мови і культури. Як мовностилістичному явищу, афоризму ще з давніх часів приділяється особлива увага. Афоризми ще споконвіків були матеріалом філософського, а і філологічного вивчення. Тому значимість універсальних тверджень у створенні текстів різних жанрів чітко розмежовують в риториках і граматиках, де продовжило цей процес навіть в європейській філологічній традиції.

Стосовно терміну «афоризм», були виражені різні думки. Так, Р.М. Майер зауважив: «Текст, що є стимулом до роздумів або квінтесенцією певних роздумів». Зоряна Куньч пояснила інакше: «*Афоризм – це короткий влучний вислів, що в стислій формі містить глибоку думку і є усталеним, крилатим*». Н.Т. Федоренко і Л.І. Сокольська: «*короткі, глибокі за змістом і закінчені в смисловому плані судження, що належать певному автору й ув'язнені в образну, легко запам'ятовуючу форму*» [33, с. 341], [45, с. 419].

Афоризм як унікальний вербальний засіб і продукт пізнання дійсності за допомогою узагальнення його окремих приватних явищ і різноманітних зв'язків між ними з давніх часів широко використовується в багатьох сферах духовного і соціального життя людини. Афоризми поширені в мові фольклору та художній літературі, релігійних і філософських творах, в сфері науково-технічної комунікації, юридичних і публіцистичних текстах, в ораторській та повсякденній мові.

Безсумнівно, афористичний текст — особливий тип тексту, який має жанрову й лінгвістичну специфіку. З одного боку, їх прийнято називати короткими, глибокими у змісті і закінченими в аспекті сенсу судженнями, що стосуються певних авторів і заключені в форму образу, яка легко запам'ятовується. З іншого боку, «... афоризми як дзеркало національної культури містять в собі великий обсяг інформації про традиції, підвалини, своєрідності світорозуміння і менталітету тієї чи іншої мовної спільноти» [1, с. 135].

Сукупність знань про афоризми представлена порівняно молодого спеціалізованою галуззю гуманітарного знання, яка все більше і більше розширюється і поступово набуває системно-науковий характер. "Подібно вже до давно наявної науки про прислів'я – пареміології, можна вважати, що тепер виникла і все більше утверджується наука про афоризми – афористика", хоча її епістемологічний статус, предмет і завдання залишаються ще недостатньо окресленими, що обумовлено відсутністю фундаментальних робіт по загальній теорії і історії афоризму. Навіть в літературознавстві "афоризм як літературний жанр не знайшов ще жодного свого історика, ні свого тлумача", незалежно від того, що його жанровий розвиток в європейській літературі і в ряді національних літератур країн Сходу становить одну з їх історичних закономірностей [17].

Афористика як окрема галузь наукового знання сьогодні не має ні власних методологічних принципів, ні більш-менш кодифікованої метамови опису свого об'єкту. Однією з головних причин є відсутність загальноприйнятого розуміння афоризму як об'єкта вивчення спеціальної наукової дисципліни (яка повинна мати міждисциплінарний характер).

Сучасні уявлення про внутрішні властивості і особливості функціонування афоризму складаються з результатів роз'єднаних досліджень його в термінах декількох філософських і філологічних (в тому числі і лінгвістичних) дисциплін: теорії пізнання, логіки, семіотики, літературознавства, стилістики, фразеології, лінгвокраїнознавства та ін.

Нині афористика являє собою досить строкату сукупність різноманітних підходів до вивчення афоризму, які, в свою чергу, відрізняються неоднозначністю і суперечливістю всередині кожного з них (відповідних наукових дисциплін). Актуальним для афористики на цьому етапі її розвитку є, по-перше, уточнення меж, предмета, завдань і проблем афористики як міждисциплінарної наукової галузі знань, по-друге, визначення основних підходів щодо вивчення афоризму, по-третє, обґрунтування всередині

кожного підходу концептуальної, методологічної і термінологічної несуперечливої інтерпретації афоризму [28, с.204].

Дану лексичну одиницю можна віднести до нестандартних текстів, де є відсутнім заголовок і структурна різноманітність. Вони містять суб'єктивну оцінку дійсності. В афоризмах двозначність – норма і їх прерогатива; для них характерна висока компресія стилістичних засобів.

Завдяки афоризмам можна коротко і яскраво висловити ідею, думку. Популярним і актуальним в сучасному суспільстві стало представлення своєї особистості й ціннісних орієнтирів. Як правило, афоризми несуть в собі виразне забарвлення й елементи оцінки.

Таким чином, якщо абстрагуватися від долі слова і терміну «афоризм», яким в різні епохи позначалися різні мовні жанри (медичні приписи в античності, філософські формулювання в Новий час, дотепні літературні вислови в епоху Просвітлення та ін.), то можна стверджувати, що афоризм спочатку склався як "первинний" мовний жанр у формі репліки усного діалогу в умовах безпосереднього мовного спілкування.

1.3 Жанрові ознаки афоризмів

Однією із ключових ознак афоризмів є їхнє стисле оформлення, зазвичай вони утворені одним реченням. Афоризм є одним із різновидів тексту, а текст в свою чергу є «комунікативно-орієнтований, концептуально обумовлений продукт реалізації мовної системи в рамках певної сфери спілкування, що має інформативно-сміслову і прагматичну сутність» [14, с.16]. Афоризм є автосемантичним, тобто відносно незалежним від тексту, в якому вони трапляються.

Основні характеристики афоризму виявляються на базі наступних параметрів: 1) джерела поширення афоризму; 2) наявність / відсутність автора; 3) ступінь вираженості суб'єктивного / об'єктивного авторського ставлення до дійсності в афоризмах; 4) зовнішня структура афоризму; 5) зміст афоризму; 6) значення афоризму; 7) смислова структура афоризму; 8) масова відтворюваність / невідтворюваність [28, с. 204].

Генезис афоризмів різний. Виділяють такі різновиди афоризмів:

- 1) афоризми, створені як твори особливого жанру;
- 2) афоризми, витягнуті з текстів-джерел (художніх, публіцистичних, історичних, документальних творів, мемуарів та ін.);
- 3) усні афоризми, в тому числі і народні афоризми (вислови з прямим мотивуванням загального значення) [31, с. 422].

Питання щодо обов'язковості або факультативності наявності автора афоризму є відкритим. Авторство як іманентна характеристика визнається багатьма лінгвістами (О.А. Дмитрієва, Е.В. Землянська, А.В. Аммер, З.К. Тарланов і ін.). У цьому випадку авторські афоризми протиставляються прислів'ям. Навіть більше, поряд з авторськими афоризмами можливе існування анонімних афоризмів, коли автор афоризму не відомий. Визнання авторства факультативною ознакою афоризму допускає існування афоризмів в фольклорі, а прислів'я в такому трактуванні набувають статус народних афоризмів. Однак можна вважати, що народними афоризмами є тільки вислови з прямим мотивуванням загального значення.

Таким чином, на підставі наявності або відсутності автора афоризму можна виділити:

- 1) авторські афоризми;
- 2) анонімі афоризми;
- 3) народні афоризми.

За ступенем вираженості авторського ставлення афоризми діляться на об'єктивні і суб'єктивні. В об'єктивних афоризмах особисте ставлення автора відображає суспільне [12, с. 50]. Такі афоризми входять до золотого фонду мудрості людства або певного народу. Вони відображають об'єктивну реальність і приписують їй оцінювальну шкалу з полярними поняттями добре чи погано, морально чи аморально, прийнято чи не прийнято, таким чином, визначаючи ціннісні орієнтири при сприйнятті об'єктивного світу людиною. Цей різновид афоризмів, як правило, носить дидактичний характер і сприяє утвердженню духовних цінностей і моральних норм.

У суб'єктивних афоризмах превалює індивідуальне ставлення автора над об'єктивним. Воно не збігається з громадським і виражається в суб'єктивній інтерпретації і оригінальності постановки проблем етичного плану або ідентифікації явищ. Більшість сучасних афоризмів суб'єктивного плану написано в жанрі пародії. У пародійних афоризмах автор прагне не до об'єктивного відображення світу або нормативно-ціннісному відношенню до нього, а до досягнення певного ефекту впливу на адресата шляхом висловлення свого суб'єктивного ставлення, виділення своїх цінностей, позитивно або негативно маркованих. У пародійних афоризмах усяке сумарне, «авторитетне» судження постає як алогізм. Парадоксальний афоризм будується на несподіваному, ефектному відстороненню і спростуванню вічних монументальних законів буття і мислення, на грі протилежностей, коли втрачаються грані добра і зла, істини і брехні [18, с.89].

Першим притаманний парадоксальний, гумористичний, непрактичний характер. Їх функція полягає в тому, щоб звернути увагу адресата, здивувати його та створити гумористичний ефект. Серйозні афоризми позначені відточеністю, вишуканою формою, мають практичний характер та націлені на дієвість гуманних життєвих принципів [25, с. 151].

Можна зробити висновок, що афоризми: а) констатують певне положення справ, явищ б) вказують на певну ознаку, називаючи і виокремлюючи фрагменти дійсності; в) відображають моральні ідеали і стереотипи поведінки, спонукаючи до певного способу дії або поведінки, яка виражається або імперативним способом, або через пораду, рекомендацію, побажання. Таким чином, афоризми реалізуються як знаки ситуацій, що виокремлюють, типізують і називають явища дійсності.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АФОРИЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА ПРИКЛАДІ АФОРИЗМІВ О. УАЙЛЬДА ТА Б. ШОУ)

2.1 Структурні особливості афоризмів в англійській мові

Структурні і функціональні особливості афоризму як мовного твору і як способу вербального мислення в достатній мірі усвідомлювалися ще древніми вченими і філософами.

Тож, вивчення мовної природи афоризму знаходиться тільки в стадії свого визначення, тому ще не має як загальноприйнятого визначення свого об'єкта і своїх завдань, власних (перш за все спеціально відібраних і уточнених) методів і прийомів дослідження, так і теоретично обґрунтованого розуміння афоризму як феномена мови і мовлення. Афоризм, по-перше, вбирає образи рефлексивності, а по-друге, – первинну думку автора [25, с. 209].

Комплективні моделі англійських афоризмів відрізняються від комплективних моделей прислів'їв як в кількісному, так і в якісному відношенні.

При створенні прислів'їв і афоризмів використовуються переважно дефінітивні і атрибутивні моделі. Для створення як тих, так і інших використовуються моделі затвердження тотожності; закономірного процесу / явища і узагальненої характеристики особистості.

Афоризми відрізняються від прислів'їв книжковою стилістичною забарвленістю, різноманітністю варіантності і категоричністю. Моделі затвердження одностороннього якісного збігу типові для усної народної творчості, тому вони непродуктивні в афористиці. Для створення афоризмів найбільш вживаними є моделі заперечення тотожності, необхідної ознаки, обумовленої закономірності.

Модель заперечення є особливо продуктивною в афористиці. Заперечення більш категоричні, ніж в прислів'ях, оскільки на тлі загальноприйнятої думки актуалізується авторське самовираження. В них

можливе суміщення ствердження і заперечення. Діалектичне об'єднання і зіткнення семантичних компонентів свідчить про парадоксальність смислової природи афоризмів [25, с.210].

Складність композиційно-синтаксичної організації афоризмів виражається в можливому парному об'єднанні основних моделей дефінітивних і атрибутивних афоризмів за допомогою лексико-синтаксичного повтору на структурній основі паралелізму. При цьому в атрибутивних афоризмах зображується послідовність подій, а в дефінітивних афоризмах нерідко створюється дзеркальний «зворот».

В атрибутивних афоризмах, представлених складнопідрядними реченнями, порядок головної і другорядної частин має функціональний потенціал формування тексту. Порівняльна характеристика, обумовлена лексичним повтором синонімічних або антонімічних відносин, а також синтаксичним паралелізмом, що виражається з препозицією додатковими частинами. У разі постпозиції другорядної частини, зникає рівновага в якісному і кількісному відношенні. Лексико-синтаксична координація і обсяг частин речення значимі для композиційно-синтаксичної організації афоризмів.

Бінарність композиційно-синтаксичної організації афоризмів адекватно висловлює двочасність їх семантичної структури та комплікативних моделей. Вона актуалізується прийомами повтору і паралелізму [28, с. 304].

Будова афоризмів вельми багатогранна. Не існує конкретних критеріїв щодо їх обсягу. Однак більшість лінгвістів погоджуються, що близько трьох чвертей усіх афоризмів складається з трьох-п'яти слів. Цей підхід щодо визначення обсягу афоризму занадто суворий. Беручи до уваги підбір афоризмів В. В. Воронцова, можна виявити статистику, що трьох-п'яти слівні афоризми становлять коефіцієнт близько 7% від усієї суми наведених прикладів. Майже ті ж самі пропорції можна зауважити і в інших вибірках. Виходячи з цього, логічним є висновок, що афоризм за об'ємом менший цілого

речення, однак і безмежно збільшити його обсяг неможливо, так як провідна відмітна унікальність афоризму – лаконічність.

Аналіз показав, що афоризми можна розділити на два типи:

- ті, які складаються з одного речення;
- ті, які складаються з двох і більше речень.

У моїй вибірці переважають афоризми, що складаються з одного речення (77% від загальної кількості афоризмів):

- 1) *The golden rule is that there are no golden rules (B. Shaw) [16].*
- 2) *The man who sees both sides of a question is a man who sees absolutely at all (O. Wilde) [23].*

Також зустрічаються афоризми, що складаються з двох, рідше з трьох або чотирьох речень (23% від загального числа):

- 1) *Liberty means responsibility. That is why most men dread it (B. Shaw) [16].*
- 2) *Nowadays people seem to look on life as a speculation. It is not a speculation. It is a sacrament. Its deal is love. Its purification is sacrifice (O. Wilde) [23].*

Аналіз афоризмів О. Уайльда і Б. Шоу, що складаються з одного речення, показав, що подібні вислови можуть бути синтаксично виражені простим неускладненим, простим ускладненим, складносурядним, складнопірядним, безсполучниковим реченнями, а також реченням, що поєднує в собі кілька типів.

На наступному етапі аналізу афоризми моєї вибірки були класифіковані за ступенем складності речення на дві групи: прості і складні. При цьому афоризми, виражені простим реченням (40 з 154) склали 26% від числа афоризмів, що складаються з одного речення, а афоризми, виражені складним реченням (114 з 154) склали 74%. Афоризми, що складаються з одного простого речення можна розділити на два типи:

- просте неускладнене речення;
- просте ускладнене речення.

Частина афоризмів структурно являє собою одне просте не ускладнене речення. У моїй вибірці такі речення становлять 16, 2%:

- 1) *All great truths begin as blasphemies (B. Shaw) [16].*
- 2) *Silence is the most perfect expression of scorn (B. Shaw) [16].*
- 3) *Divorces are made in heaven (O. Wilde) [23].*
- 4) *Religion is the fashionable substitute for belief (O. Wilde) [23].*

В основному, такі афоризми виражені у формі стверджувальних речень. Структурно негативні афоризми відособлені в наведеному прикладі:

- 1) *A man of my spiritual intensity does not wat corpses (B. Shaw) [16].*
- 2) *A man can't be too careful in the choice of his enemies (O. Wilde) [23].*

В історії світової афористики можна знайти масу висловлювань про афоризми, в яких підкреслюється особлива цінність їх стислості. Афоризм – це найкоротша відстань між словом і змістом. (С. Федин) Завдяки простій синтаксичній структурі афоризм стає найбільш експресивним за рахунок мінімальної кількості слів, що сприяє його запам'ятовуванню і більш частому і автономному вживанню.

Рідше афоризми являють собою конструкцію, що складається з одного простого ускладненого речення (9,7% від числа афоризмів, що складаються з одного речення).

Найпоширенішим ускладнюючим елементом афоризму є однорідні члени речення:

- 1) *Home is the girl`s prison and the woman`s workhouse (B. Shaw) [16].*
- 2) *The pure and simple truth is rarely pure and never simple (O. Wilde) [23].*
- 3) *Women are made to be loved, not understood (O. Wilde) [23].*

В англійській мові афоризми так само можуть бути ускладнені конструкціями з герундієм, причастям або інфінітивом.

- 1) *No man is rich enough to buy back his past (O. Wilde) [23].*
- 2) *Life is too important to be taken seriously (O. Wilde) [23].*

В якості підмету, може також виступати структура з герундієм, виконуючи його функції в реченні як доповнення або визначення обставини:

- 1) *Martyrdom is the only way to become famous without having any chances for that (B. Shaw) [16].*
- 2) *Woman begins by resisting a man's advances and ends by blocking HIS retreat (O. Wilde) [23].*

У цьому прикладі незначний відсоток становлять афоризми, зі структурою складносурядного речення:

- 1) *We must always think about things, and we think about things, as they are (B. Shaw) [16].*

Важливу функцію в складносурядних реченнях виконують сполучники і сполучні слова зі смисловим і стилістичним факторами. Їх функція полягає в конструктивності. Часто за все афоризми бувають представленими у формі складносурядних речень з певними сполучниками і сполучними словами, хоча здебільшого використовуються останні: *and, as well as, both...and*; протиставні сполучники: *but, while, still*; розділові сполучники: *either...or, or*. У моїй вибірці частіше використовується сполучник *and*, за ним слідує протиставний сполучник *but* і розділовий *or*.

Сполучник *and* може вносити в речення відтінок несподіваного результату, швидкої зміни подій, показувати одночасність або неодноразовість вчинення дії в різних частинах речення, показувати послідовність дій:

- 1) *Progress is impossible without change, and those who cannot change minds cannot change anything (B. Shaw) [16].*
- 2) *Nowadays all the married men live like bachelors and all the bachelors like married men (O. Wilde) [23].*

Якщо додаємо протиставний сполучник *but* до складносурядного речення, то компенсуємо цілісність інформації додатковим відтінком неузгодженості:

- 1) *I can forgive Alfred Nobel for having invented dynamite, but only a fiend human could have invented the Nobel Prize (B. Shaw) [16].*

- 2) *Twenty years of romance makes a woman look like a ruin; but twenty years of marriage make her something like a public building (O. Wilde) [23].*

Також, дуже часто серед розділових сполучників можна зустріти сполучник *or*. Завдяки ньому афористичне висловлювання відображає розділові відносини та набуває додаткового відтінку послідовного розгортання подій:

- 1) *Take care to get what you like or you will be forced to like what you get (B. Shaw) [16].*

У моїй вибірці присутні афоризми, які виражені одним складним безсполучниковим реченням. Особливі показники смислових відносин між частинами – сполучні слова й сполучники – у них відсутні. Попри це являти собою семантико-інтонаційну єдність вони можуть зберігати. У цілому створюється виключне ображення, деталі якого зазначаються частинами речення. Важливим критерієм у безсполучниковому реченні є виявлення порядку розташування частин, де можна знайти вказівку на виняткову актуальність інформації:

- 1) *Poverty does not bring unhappiness; it brings degradation (B. Shaw) [16].*
 2) *We don't stop playing because we grow old; we grow old because we stop playing (B. Shaw) [16].*
 3) *Always forgive your enemies; nothing annoys them so much (O. Wilde) [23].*
 4) *Children begin by loving their parents; as they grow older they judge them; sometimes they forgive them (O. Wilde) [23].*

Зустрічаються також синтаксично виражені афористичні висловлювання складнопідрядними реченнями. Ця група є найбільшою за кількістю (42,2%) у моїй вибірці. Типи і форми складнопідрядного речення досить різняться. Серед складнопідрядних речень з одним підрядним найчастіше можна зустріти речення з підрядним означальним (35,4,%):

- 1) *Democracy is a form of government that substitutes election by the incompetent many for appointment by the corrupt few (B. Shaw) [16].*

2) *A government that robs Peter to pay Paul can always depend on the support of Paul (B. Shaw) [16].*

3) *A cynic is a man who knows the price of everything and the value of nothing (O. Wilde) [23].*

4) *A grand passion is the privilege of people who have nothing to do (O. Wilde) [23].*

Достатньо часто серед складнопідрядних є речення підрядне обставинне (26,2%), а саме: підрядне способу дії, причини, умови, часу.

- обставинні підрядні часу (10,8%):

1) *Every step forward in the development of a thought and morals is immoral, until it receives the recognition of the majority (B. Shaw) [16].*

2) *A man can be happy with any woman as long as he does not love her (O. Wilde) [23].*

- обставинні підрядні умови (7,7%):

1) *If a woman rebels against high-heeled shoes, she should take care to do it in a very smart hat (B. Shaw) [16].*

2) *If a woman can not make her mistakes charming, she is only a female (O. Wilde) [23].*

- обставинні підрядні причини (4,6%):

1) *I never resist temptation, because I have found that things that are bad for me do not tempt me (B. Shaw) [16].*

2) *A thing is not necessarily right because a man dies for it (O. Wilde) [23].*

- рідше зустрічаються додаткові підрядні (9,2%):

1) *We learn from experience that people don't learn from experience (B. Shaw) [16].*

2) *I never put off till tomorrow what I can do the day after (O. Wilde) [23].*

- крім складнопідрядних речень з одним підрядним у моїй також зустрічаються афоризми з декількома підрядними (18,5%):

1) *When two people are under the influence of the most violent, most insane, most delusive, and most transient of passions, they are required to swear that they*

will remain in that excited, abnormal, and exhausting condition continuously until death do them part (B. Shaw) [16].

2) *There are moments when one has to choose between living one's own life fully, entirely, completely, or dragging out some false, shallow, degrading existence that the world in its hypocrisy demands (O. Wilde) [23].*

Найважливішою частиною будь-якого складнопідрядного речення є підрядні сполучні слова й сполучники разом із порядком частин. Сполучні слова й сполучники використовуються не лише для вираження смислових відносин між частинами складнопідрядного речення – афоризму, а також для його структурування складнопідрядного речення-афоризму. Окрім того можна зустріти афористичні висловлювання, котрі виражені складнопідрядними реченнями з різними видами підрядних, які містять у собі ускладнюючі елементи. Висловлення всіх смислових відтінків і нюансів, зацікавлення читача – ось основна мета авторів афоризмів.

Складні речення (5,8%) є складною синтаксичною структурою, котра виражена одним реченням (5,8%).

Така конструкція являє собою або складносурядне речення з включеним до її складу складнопідрядного речення, або складне безсполучникове речення з включеними в нього складносурядними і складнопідрядними реченнями. При цьому кожна з частин складного речення може бути ускладнена якими-небудь елементами:

1) *Attention and activity lead to mistakes as well as to successes; but a life spent in making mistakes is not only more honorable but more useful than a life spent doing nothing (B. Shaw) [16].*

2) *I do not know if there are men on the moon, but if there are, they must be using the earth as their lunatic asylum (B. Shaw) [16].*

3) *Talk to every woman as if you loved her, and to every man as if he bored you, and at the end of your first season you will have the reputation of possessing the most perfect social tact (O. Wilde) [23].*

У моїй вибірці присутні афоризми, що складаються з двох і більше речень та розглядаються як одне ціле, що втрачає власну єдність сенсу афоризму при окремому вживанні однієї з частин:

1) *If you strike a child take care that you strike it in anger, even at the risk of maiming it for life. A blow in cold blood neither can nor should be forgiven (B. Shaw) [16].*

2) *An engagement should come on a young girl as a surprise, pleasant or unpleasant, as the case may be. It is hardly a matter that she could be allowed to arrange for herself (O. Wilde) [23].*

Частини таких афоризмів можуть бути поєднані сполучниково-прислівниковими зв'язками, займенниковими або лексичними повторами, єдністю часу, зміною неозначеного артикля означеним і т.д:

1) *When you are young you think money is the most important thing in life. When you are old, you know it (O. Wilde) [23].*

2) *Life is not about finding yourself. Life is about creating yourself (B. Shaw) [16].*

3) *He who can, does. He who can not, teaches (B. Shaw) [16].*

Завдяки всім частинам, які заміщають, повторюють щось з попереднього, узагальнюють або поєднують з наступною частиною може виконуватись функція зв'язку:

1) *There are two tragedies in life. One is not to get your heart`s desire. The other is to get it (B. Shaw) [16].*

2) *Public and private life are different things. They have different laws and move on different lines (O. Wilde) [23].*

Зв'язок також може встановлюватися без спеціальних лексичних або граматичних засобів простим примиканням за змістом.

В афоризмах, на відміну від прислів'їв, частіше спостерігається ефект ускладнення висловлювання. Їх композиційно-синтаксична організація ускладнюється лексико-синтаксичним повтором, відокремленими й однорідними членами. В афоризмах використовуються розгорнуті

компоненти, виражені поясненням, ототожнюванням, присубстантивною підрядністю, порівняльними, прикметниковими і дієприслівниковими зворотами, які роблять просте речення поліпропозитивним, складним за семантичною структурою.

Домінантною семантичною ознакою афоризмів, в тому числі і англійських афоризмів є парадоксальність. Мовна природа парадоксальності виражається в порушенні передбачуваності розгортання афоризмів і семантичної солідарності їх компонентів. Порушення виявляється в сполучуваності компонентів, в їх оцінюванні і емоційній рівновазі, а також в передбачуваності композиційно-синтаксичного розгортання.

Мінливість форм та різновекторність афористичних висловлювань дозволяє обробляти авторське аксіологічне бачення, користуючись певними мовностилістичними моделями, а саме: гра слів, силогізми, паралельні конструкції, антитеза, перерахування, паралелізм, анафора, хіазм, інверсія, тавтологія, оксюморон.

Антитеза - стилістична фігура, побудована за принципом контрасту, різкого протиставлення понять, положень, образів, станів і т.п. Її основу складають антонімічні пари. Наприклад: *«Найбільш жіночна ваша жіночність тоді, коли мужні ви»* (Жінкам); *«Якщо б ти не була така прекрасна, ти б страшною такою не була»* (Зайве чудо); *«Футбол ще в нас дитинство зберігає, а наші політичні суперечки вбивають у нас залишки того»* (Голуб в Сантьяго) [62].

Антитеза використовується для затвердження одного з ознак предмета за рахунок заперечення протилежної (акротеза). *«Нам життя відповіді не дало і дасть його не скоро – адже немає добра і немає зла: є радощі й прикрощі»* (Коли, здавалося, закричу...); *«Тим і страшна остання любов, що це не любов, а страх втрати»* (Не зникай); *«Розуму додалося, а дурість не пішла, у дурості найдобріша душа»* (Розум і дурість) [62].

Поряд з антитезою в афоризмах поета виявляється повтор (тавтологія). Повтор - це мовне явище, засноване на принципі повторюваності мовних

елементів, що сприяють смислової організації тексту. Він використовується для смислового посилення важливого в контексті афоризму слова.

Активну роль у створенні контрасту відіграє і синтаксичний паралелізм. Це конструктивний принцип пристрою синтаксичних конструкцій, зокрема, стилістичних фігур. Він являє собою окремий випадок симетрії і повтору і полягає в тотожній (повністю або частково) побудові синтаксичних конструкцій. Наприклад: *«Але не забувати - це право забутих, як снитися живим - це право убитих»*. (Забудьте мене); *«І вірити в порятунок - безглуздість, але якщо не вірити – кінець»* (Фігнер) [62].

Інверсія в афоризмах - це, як правило, перестановка підмета й присудка з метою актуального членування речення. Наприклад: *«Нудьга - добре поводитися. Сум - вести себе навмисно погано. Але знати, як ти ведеш себе, - ось щастя ...»* (Голуб в Сантьяго) [62].

Анафора - повтор слів на початку віршованих рядків. *«Будь-хто з нас - мозаїка кровінок. Будь-який єврей - араб, араб – єврей»* (Переплутані бирки) [62].

Хіазм - перехресне розташування мовних елементів з метою посилення виразності висловлювання. Наприклад: *«Дві притиснуті один до одного молодості - старість, але старість - це вдвічі молодість»* (Голуб в Сантьяго) [62].

Оксюморон - це стилістична фігура, яка полягає в поєднанні двох не просто контрастних, а суперечливих один одному за змістом слів пов'язаних визначальними (у широкому сенсі) відносинами. Функціонально і по експресивно-стилістичному забарвленню оксюморон близький до парадоксу. *«Єдина розкіш бідних - це розкіш пекла...»* (Розкіш бідних) [62].

Афоризм часто репрезентується як форма парадоксу - судження, яке на перший погляд здається алогічним, абсурдним, але яке, однак, містить в собі глибокий сенс. У цих випадках властивості афоризму і парадоксу контамінуються. Абсолютним маркером парадоксів і контамінованих утворень є стилістично вмотивований алогізм - свідоме порушення автором

логічних зв'язків з метою вказати на зовнішню суперечливість тих чи інших явищ, які в дійсності логічні і закономірні. *«Я тепер щасливим став навіки, бо щастя не шукаю»* (Чи зашумить конюшинове поле) [62].

Таким чином, мій аналіз показав, що 23% усіх афористичних висловлювань складаються з двох і більше речень. З них майже 90% складаються з двох речень. Решта афоризмів (8,7%) складаються з трьох, чотирьох і п'яти речень. Також спостерігаємо, що існує велика кількість різноманітних мовностилістичних моделей, які перекладач повинен розпізнавати при адекватному перекладі.

2.2 Семіотичний статус афоризмів

При аналізі значення афоризму виділяються узагальнений і прямий аспекти значення. Афоризм, як правило, має узагальнене, генералізоване значення, оскільки він не поєднаний з конкретною ситуацією і виражений в безособовій формі. В афоризмі відбивається життєвий досвід автора як результат пошуку закономірностей, що виявляється у відмові від суб'єктивного підходу. Афоризм не може бути висловлюванням від першої особи. У протиставленні афористичному висловленню генералізоване значення афоризму зближує його з категорією універсальних висловлювань, які мають достатньо широку семантику, відсутність прямого зв'язку з дійсністю, з переходом у «чисту ідею» [3, с. 59].

Пряме значення афоризму є основною ознакою диференціювання при розмежуванні прислів'я з образним мотивуванням і народним афоризмом з прямим мотивуванням загального значення: народний афоризм має тільки один план вираження загального сенсу, який безпосередньо впливає з смислів складових слів, позначене як пряме мотивування загального значення.

Семіотичний зміст афоризму з точки зору його структурного аспекту включає:

- 1) поверхнєве значення, яке дорівнює загальній кількості значень його компонентів;

- 2) глибинне значення, яке не дорівнює простій сумі значень його компонентів, але є семантичним результатом поєднання компонентів афоризму, що формують його лексико-граматичну структуру;
- 3) системний сенс, який являє собою «суму» глибинного значення афоризму і фонових знань, конотацій і асоціацій;
- 4) підтекст «як результат роздумів автора, внутрішнього монологу, який прихований під поверхнею і залишається в своєму повному обсязі невидимим на перший погляд» [3, с. 62].

Афоризм відрізняється високим навантаженням плану змісту на елемент плану вираження внаслідок імплікації смислових елементів. Імпліцитність афоризму обумовлена тим, що його зміст є результатом авторської вигадки. Збільшення імпліцитності і, відповідно, інформативної місткості афоризму відбувається внаслідок взаємодії різних видів інформації.

Відтворюваність або афоризму є суттєвою ознакою при визначенні його характеристик. Філологи відзначають, що причиною невідтворюваності мовних афоризмів є їх маловідомість носіям мови [27, с. 303]. Афоризми, невідтворювані в дискурсі, призначені для цікавого і повчального читання.

Таким чином, визначення поняття «афоризм» і виявлення його різновидів – авторський, анонімний, народний афоризм (мовний і мовленнєвий) можливе тільки на основі комплексу облігаторних і факультативних параметрів.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ АФОРИЗМІВ (НА ПРИКЛАДІ АФОРИЗМІВ О. УАЙЛЬДА ТА В. БЛЕЙКА)

3.1 Переклад англомовних афоризмів

Афоризми, які представляли собою втілення громадської думки, існували з давніх часів. Неможливо собі уявити світові цивілізації без

висловлювань, у яких узагальнюється народна мудрість. Такі вирази були таким собі відображенням інтересів і переживань людей.

Лінгвісти Влахов С. та Флорін С. у трактаті "Непереводимое в переводе" виокремлюють два основних правила, яких повинен дотримуватися перекладач при роботі з афоризмами та літературними текстами [16, с. 352], а саме:

- 1) зберігати конотативне значення: алюзії, натяки, алюзії, пов'язані з їх походженням;
- 2) зберігати форму.

Варто з'ясувати автора та походження того чи іншого афористичного висловлювання тоді, коли перекладач працює з ними поза контекстом. Лексичні особливості МП часто перешкоджають виконанню першого правила. Як відомо, стовідсоткових еквівалентів у різних мовах майже не існує, оскільки кожне слово має певний семантичний відтінок, який обумовлюється культурними особливостями або набутий у період його історичного становлення. Відповідним чином, підтекст мови не завжди передається одними і тими самими словами цільовою мовою, і коли слова замінюються та пояснювальні елементи вводяться в речення, афоризм втрачає власну форму та значення [16, с. 354].

Стосовно другого правила, то дотримуватися його теж досить складно, оскільки афористичного висловлювання здебільшого є невіддільною частиною літературного тексту, і перекладач усілякими способами модифікує вихідну будову речень, як, наприклад, від об'єднання одного складного речення з декількох коротких, або навпаки, розкладаючи складну граматичну будову на декілька простих. Часто перекладачу доводиться вводити в речення додаткові слова для пояснення комунікативної ситуації, незрозумілої читачеві, який походить з іншої нації. Застосовуючи цей прийом, оригінальне афористичне висловлювання втрачає свою точність, перетворюючись на просте речення, яке не має значення поза контекстом художнього твору.

Необхідно вміти аналізувати граматичні, лексичні, інтонаційно-ритмічні, фонетичні та стилістичні характеристики афоризмів. Визначати сутність комунікативно-прагматичних характеристик афоризмів і лаконізму як особливої властивості когніції та мовного вираження. Крім того, важливим є відділення афоризмів від суті й лінгвістичних параметрів мінімального тексту. Лінгвісти і перекладачі використовують структурно-семантичні моделі мінімального тексту при визначенні сутності підтексту в афоризмі, а визначення оптимальних технологій при перекладі афоризмів є одним з основних критеріїв адекватності перекладу.

Пропоную розглянути наступну класифікацію афоризмів В. Блейка за тематичним критерієм:

- краса;

The head Sublime, the heart Pathos, the genitals Beauty, the hands and feet Proportion – Височина рис обличчя, наснага серця, краса статевих органів, співмірність рук і ніг [24].

- геніальність.

No bird soars too high if he soars with his own wings – Жодна птиця не злетить занадто високо на власних крилах [24].

- релігія;

As the catterpillar chooses the fairest leaves to lay her eggs on, so lays his curse on the fairest joys – Як гусениця відкладає яйця на найчистіші листя, так і священник обсипає прокльонами найчистіші радості [24].

- повчання;

In seed time learn, in harvest teach, in winter enjoy – Під час посіву вчися, в жнива вчи, взимку веселися [24].

- шляхетність;

The most sublime act is to set another before you – Шляхетний ставить сусіда вище себе [24].

- радість і горе;

Excessive sorrow laughs. Excessive joy weeps – Надлишок скорботи сміється. Надлишок радості плаче [24].

- мудрість і дурість;

A fool sees not the same tree that a wise man sees – Дурна і мудрий, дивлячись на одне і те ж дерево, бачать різні дерева [24].

- знання;

You never know what is enough unless you know more than enough – Ти ніколи не будеш знати достатньо, якщо не будеш знати більше, ніж достатньо [24].

- любов і ненависть;

It is easier to forgive an enemy than to forgive a friend – Легше пробачити ворога, ніж друга [24].

- істина і брехня;

Truth can never be told so as to be understood, and not be believed – Люди не приймуть правди, якщо зрозуміють її, але не повірять [24].

Слід дотримуватися наступних практичних рекомендацій при роботі з перекладом іншомовних афоризмів:

1) проаналізувати висловлювання, виявити його значення, основний зміст і інтенції автора (те, що хотів сказати автор цим висловлюванням);

2) дослідити структуру висловлювання;

3) проаналізувати афоризм на предмет вживання перекладацьких прийомів

4) у ході застосування різних перекладацьких трансформацій враховувати граматичні та лексичні особливості мови, на яку перекладається афоризм;

5) необхідно дотримуватися ідіоматичного стилю висловлювання;

6) при перекладі зберегти форму афоризму;

7) намагатися наблизити переклад до дослівного;

8) у перекладеному висловлюванні перевірити наявність елементів сенсу всіх думок і інтенцій автора.

Отже, для перекладу будь-якого афоризму з мови оригіналу на мову перекладу необхідно враховувати два головних правила, зазначених на початку даного пункту роботи. Також перекладач може додати певну пояснювальну інформацію, беручи до уваги національні та культурні особливості читачів для кращого розуміння образного та прямого значення афористичного висловлювання.

3.2 Способи перекладу афоризмів та перекладацькі трансформації

Основними способами перекладу афоризмів є переклад, що передає даний афоризм лексичними засобами. Деякі автори також говорять про «вільний», інші – про «описовий переклад». На відміну від «однослівного» і ближчого до того, що називається вільним перекладом, смисловий зміст афоризму можна передати змінної фразою. Калькування, або дослівний переклад, зазвичай застосовується краще в тих випадках, коли інші методи не можуть передати афоризм у цілому, його семантико-стилістичний та виразно-емоційний зміст, і з тих чи інших причин бажано «довести до читача» образну основу. По суті, описовий переклад зводиться не до перекладу самого афоризму, а до його інтерпретації, як це часто буває з одиницями, що не мають еквівалентів мовою перекладу. Це можуть бути пояснення, порівняння, опис, тлумачення – усі засоби, що передають зміст афоризму в найбільш ясній і лаконічній формі. Найчастіше згадується про контекстуальний переклад, звичайно ж, при відсутності еквівалентів і аналогів, коли афоризм доводиться передавати не фразеологічними засобами.

Використання трансформацій зумовлене різницею у структурі МО та МП, наприклад узгодженням членів речення, порядком слів у реченні тощо. Знайти стовідсотковий еквівалент у перекладі майже нереально, оскільки кожне слово має неймовірну кількість конотативних відтінків, які є не однаковими в різних мовах і культурах, та денотативне значення. Надмірна

прихильність перекладача до тексту художнього жанру може спричинити іншу проблему. Зрештою, трапляються випадки, коли перекладач забуває, що афористичний вислів – це специфічний текст у тексті, який повинен функціонувати не тільки в контексті, а й поза ним. До переходу афоризму оригіналу в категорію простого речення може призвести бажання перекладача досягти узгодженості та цілісності художнього тексту [1].

Переклад має бути не правильним, а адекватним, бо завданням перекладача є не повідомлення про те, що написано МО, а відтворення МП. Перекладацькі трансформації саме для цього й призначені. Це зміни в будові мовних одиниць, що використовуються для того, щоб отримати адекватність та еквівалентність у перекладі. Перекладацькі трансформації можна поділити на два класи – граматичні, коли зміни відбуваються у граматичній будові речення та лексичні, що пов'язані з перекладом окремих слів. При перекладі афористичного висловлювання увага приділяється не лише одному аспекту – граматичному чи лексичному. Вони представляють цілісність, оскільки граматична структура відповідає за його форму та автосемантичність, а лексичний склад речення відповідає за зміст афористичного висловлювання. Згідно з думкою багатьох перекладачів, він повинен працювати одночасно на двох рівнях, інакше афоризм як такий не відтвориться у перекладі. При перекладі афоризмів з англійської мови на українську можна використовувати такі засоби як: поділ та поєднання речень, модуляція, заміна членів речення, використання описового звороту, заміна пасивної конструкції на активну і навпаки, заміна часової категорії дієслова, антонімічний переклад, заміна числа іменника, конкретизація, генералізація, зміна форми речення, додавання, опущення, заміна частин мови, нульова трансформація [36].

Робота з текстами афористичного жанру досить складна, оскільки їхній переклад належить до художнього. Оскільки буквальний переклад використовувати не можна, бо він спотворює значення виразу або взагалі втрачає його, перекладач повинен застосувати певні трансформації, за допомогою яких текст МП буде семантично максимально наближений до

тексту МО. Звичайно ж, недоліком є те, що використовуючи граматичні та лексичні трансформації, не завжди вдається зберегти структурні особливості тексту МО, які відіграють важливу роль в афористичних висловлюваннях, відповідаючи за їхню точність.

Для аналізу використання перекладацьких трансформацій пропоную взяти деякі афоризми В. Блейка. Розпочнемо з:

- нульової трансформації:

1) *Joys impregnate. Sorrows bring forth* – Радості запліднюють. Скорботи народжують (С.Я. Маршак) [24];

2) *The road of excess leads to the palace of wisdom* – Дорога непомірності веде до палацу мудрості (Д.Н. Смирнов) [79] ;

3) *The wrath of the lion is the wisdom of God* – Лють лева – мудрість Бога (Д.Н. Смирнов) [79].

Спостерігаємо повне збереження синтаксичних конструкцій у перекладі у всіх трьох прикладах. Слова беруться у прямому значенні, отже, використовується нульова трансформація.

Далі аналізуємо:

- заміну частини мови:

1) *The selfish smiling fool and the sullen frowning fool shall be both thought wise, that they may be a rod* – Дурнів з самовпевненою посмішкою або похмурим поглядом вважають мудрецами, коли вони можуть відшмагати (Д.Н. Смирнов) [79].

При перекладі відбулася заміна однієї частини мови іншою – словосполучення «*selfish smiling*» переведено за допомогою іменника і прикметника «самовпевнена посмішка». Аналогічно переведено «*sullen frowning*» – «нахмуреним поглядом».

2) *A fool sees not the same tree that a wise man sees* – Дурний і мудрий, дивлячись на одне і те ж дерево, бачать різні дерева (Д. Н. Смирнов) [79].

У перекладі іменники «*a fool*» та «*a wise*» передані прикметниками «дурний» та «мудрий».

3) *One thought fills immensity* – Одна думка заповнює неосяжне (Д.Н. Смирнов) [79].

У перекладі англійський іменник «*immensity*» передано прикметником «неосяжне».

- опущення:

1) *No bird soars too high if he soars with his own wings* – Жодна птиця не злетить занадто високо на власних крилах.

У перекладі опущено присвійний займенник «*his*».

1) *The tigers of wrath are wiser than the horses of instruction* – Тигри гніву мудріші за коней повчання (А.Я. Сергєєв) [79].

Використаний прийом опущення для сполучного слова «*than*»; морфологічна виражена порівняльна.

2) *The selfish smiling fool and the sullen frowning fool shall be both thought wise, that they may be a rod* – Дурнів з самовпевненою посмішкою або похмурим поглядом вважають мудрецами, коли вони можуть відшмагати (Д.Н. Смирнов) [79]. При перекладі другий підмет «*fool*» був опущений.

- додавання:

1) *The hours of folly are measured by the clock, but of wisdom: no clock can measure* – Час божевілля може бути виміряний годинами, але час мудрості ніяким годинами не виміряти (С.Я. Маршак) [24].

Додано слова «час (мудрості)» у другій частині переказного афоризму.

1) *Sooner murder an infant in its cradle than nurse unacted desires* – Краще вбити дитину в колисці, ніж все життя плекати нездійсненні мрії (Д.Н. Смирнов) [79].

Додано «все життя».

2) *Listen to the fool's reproach! it is a kingly title!* – Вислухай докори дурня – вони для тебе – королівський титул (Д.Н. Смирнов) [79].

У цьому випадку додано «для тебе».

- генералізацію:

1) *The hours of folly are measured by the clock, but of wisdom: no clock can measure* – Час божевілля може бути вимірний годинами, але час мудрості ніяким годинами не виміряти (С.Я. Маршак) [24].

Перший іменник «*hours*» генералізовано до значення «*час*».

2) *Folly is the cloke of knavery* – Дурість – одяг лукавства (А.Я. Сергєєв) [79].

У перекладі слово «*cloke*» (мантія) взято в своєму ширшому значенні - одяг.

- модуляцію:

1) *Folly is the cloke of knavery* – Дурість – маска крутіства (Д.Н. Смирнов) [79].

У даному прикладі модуляції піддалося слово «*cloke*» переведено словом «*маска*».

1) *Exuberance is beauty!* – Пристрасть прекрасна! (С. Степанов) [79].

Модульовано значення слова «*exuberance*» – пристрасть, так як перше значення в словнику цього слова – багатство, достаток, надлишок.

2) *Dip him in the river who loves water* – Кинь в річку того, хто п'є воду (А.Я. Сергєєв) [79]. Модуляція значення дієслова «*to love*» (любити) – пити.

Ще однією структурною характеристикою афоризмів є стійкість, інакше кажучи, їх відтворення у мові в первісному вигляді. Відповідно, при перекладі афоризм повинен відтворюватися в первісному вигляді, тобто його структура повинна бути максимальною еквівалентною оригінальному вислову.

При передачі структурних особливостей афоризмів з англійської на українську мову перекладачі активно використовують граматичні трансформації, такі як заміна типу речення, перестановка членів речення, заміна частини мови і заміна форми слова. Заміна типу речення здійснюється через невідповідність граматичних значень в двох мовах. Наприклад, "*We live in an age that reads too much to be wise, and that thinks too much to be beautiful*" [79] і «В наш час люди занадто багато читають, щоб бути мудрими, і занадто багато думають, щоб бути красивими». Цей вид трансформації

використовується для передачі емоційного забарвлення, яка в оригіналі виражена за допомогою лексики. Наприклад, афоризм, що виражає точку зору героя, "*I love acting. It is so much more real than life*" [79] в перекладі «Я люблю театр, в ньому все набагато правдивіше, ніж в житті!» стає окличним реченням, що додає йому емоційності.

Перестановка членів речення використовується при перекладі через відмінності в порядку слів у реченні в англійській і українській мовах. Наприклад, афористичність одиниці "*Women have no appreciation of good looks; at least, good women have not*" [79] на українську мову передається наступним чином: «Жінки – у всякому разі найбільш добродішні з них – не надають такого вже значення чоловічій красі». Крім того, на прикладі цієї трансформації ми можемо чітко простежити таку особливість граматики англійської мови, як обов'язкове використання підмета і присудка при побудові речення: "*There is always something ridiculous about the emotions of people whom one has ceased to love*" [79], українською мовою це речення передається як «В стражданнях тих, кого розлюбили, завжди є щось жалюгідне і смішне». Заміна частини мови здійснюється через відмінності в побудові речень в двох мовах і часто обумовлюється нормами милозвучності. Те ж відбувається і з заміною форми слова. Наприклад, афоризм "*Nowadays people know the price of everything and the value of nothing*" [79] перекладається українською мовою як «У наш час люди всьому знають ціну, але нічого не вміють цінувати». В даному прикладі ми бачимо заміну іменника *value* в англійській мові на дієслово *цінувати* в українській. У свою чергу при перекладі афоризму "*One should absorb the colour of life, but one should never remember its details. Details are always vulgar*" [79] слово *colour*, що використовується в оригіналі в однині, передається як *фарби* у множині так як в українській мові цей вислів (*фарби життя*) використовується саме в цій формі. Використання перекладацьких трансформацій є невід'ємною частиною перекладацької діяльності, а в контексті цієї роботи вони застосовуються для передачі характеристик афоризмів.

Як бачимо, одні й ті ж афоризми можна перекладати по-іншому, використовуючи різні види трансформацій. Досить цікаво «погратися» зі словником та типами перекладацьких трансформацій, аби придати мові перекладу нових фарб.

3.3 Труднощі при перекладі афоризмів

Переклад відноситься до складного виду людської діяльності, оскільки перед перекладачем стоїть першочергове завдання точно і повно передати не тільки лексичну і граматичну складову тексту, скільки здійснити переклад таким чином, щоб зберегти характер тексту – оригіналу. На перекладача покладається найважливіша задача не тільки глибокого осмислення тексту, але перш за все вивчення культури перекладної мови. Збереження стилістичних особливостей при перекладі – це ще одна важлива складова, яка потребує особливої уваги.

Афоризми являють собою думки та вислови відомих діячів на давно відомі, загальнолюдські теми, лексика яких вже добре вивчена в сучасних мовах. Саме це є причиною того, що афоризми не надто багаті ідіоматичними прикрасами. Наслідком цього стає дослівний переклад афоризмів. Як відомо, афоризми відрізняються особливою оригінальністю і глибоким змістом змісту, що в більшості випадків стає практично неможливим передати при перекладі. У цьому сенсі дуже важливим аспектом стає переклад афоризмів з мови на мову, а їх інтерпретація з культури на культуру. Існують певні критерії і норми, за якими можна оцінити якість перекладу афоризмів. Головний критерій, за яким слід оцінювати якість перекладу афоризмів, це не граматична і лексична точність передачі інформації, а повне відтворення змісту в рамках художнього аспекту. Стилiстичні прийоми, до яких вдається автор при створенні своїх висловів, є гранично інформативними і тісно пов'язані зі змістом висловлювання. Стилiстичні прийоми спрямовані на те, щоб змінювати оказіональну семантику змісту висловлюючи та роблячи його

найбільш яскравим і художньо оформленим. Саме це і складає велику складність при перекладі афоризмів [36].

Виокремлю специфічні особливості афористичних висловлювань: 1) афоризм несе в собі гранично стислу інформацію, 2) в основі будь-якого афоризму лежить загальнолюдська тема, 3) відмінна риса афоризмів – закінченість фрази, 4) кожний афоризм має свого автора, витончені думки якого виражені словами. Афоризм пов'язаний з такими поняттями, як фразеологізм, приказки, цитати, крилаті вирази, але не тотожний їм. Афоризми за своєю структурою і змістом відносяться до універсальних висловлювань, що пояснюється генералізованістю тим, що виражаються у висловлюваннях, а також актуальністю в різні періоди часу [42].

Підбиваючи підсумок, варто зазначити, що автору крилатих висловів не вистачає лише чіткого зрозумілого виразу, письменник прагне, аби він залишився в пам'яті читачів та підкорював думки. У цьому випадку важливу роль відіграє виразність мови, тому перекладачам, котрі займаються перекладом афоризмів слід чітко розуміти, що саме намагався передати автор того чи іншого афоризму й уважно підбирати адекватний еквівалент, що є однією з проблем перекладу афористичних висловлювань.

3.4 Особливості навчання перекладу афоризмів у вищій школі

Однією з фольклорних форм, що активно використовуються в підручниках і додаткових посібниках з англійської мови, завжди були і залишаються прислів'я, – у силу їх образної яскравості, структурної чіткості і компактності. Видається можливим і доцільним розширити рамки малих форм, за допомогою яких можна поповнювати і закріплювати словниковий запас студентів, удосконалювати їх аналітичні та перекладацькі вміння, нарешті, поповнювати лінгвокраїнознавчі знання і розширювати загальнокультурний кругозір. Я маю на увазі можливість використання в навчальному процесі – на просунутому етапі – жанру афоризмів.

Цей жанр, що поєднує в собі експресивні традиції художньої літератури і смислової глибини, і загальнозначущі філософські судження, сам по собі є країнознавчим феноменом, здатним розповісти про те, що хвилювало представників англійської культури в той чи інший період історії [5].

Після знайомства з добіркою цікавих афоризмів одного або декількох авторів у студентів виникає потреба дізнатися, коли жив той чи інший автор, чим займався, яке його місце в історії англійської літератури, філософії, науки. Так поповнюється запас гуманітарних знань студентів, формується їх комунікативна компетентність.

Англійські прислів'я та афоризми, здавна залучали поціновувачів слова образністю і лаконізмом мовного висловлювання, можуть слугувати не тільки джерелом цікавого читання, але і прекрасним методичним матеріалом для навчання перекладу [45].

Кожне таке висловлювання являє собою закінчену думку; ця думка, як правило, ритмомелодійно організована й емоційно забарвлена. По суті, прислів'я збереглися в народній пам'яті саме завдяки влучності думки, укладеної в лаконічну, яскраву мовну форму. Їх можна порівняти з мініатюрними художніми творами, наприклад, з витонченими малюнками, тими, що дають простір для фантазії і задоволення глядача. Що стосується афоризмів, то є всі підстави вважати, що зразком для їх створення стали саме народні крилаті вирази. Художники слова черпали натхнення з відібраної бездоганним смаком скарбниці народної мови. Багато брали за основу якесь народне висловлювання і вносили в нього новий зміст, полемізуючи з первинно закладеної в приказці сентенцією.

Один з визнаних творців літературної мови, Оскар Уайльд, був відомий саме своїми блискучими парадоксальними афоризмами, в основі яких лежить переосмислення загальноприйнятих стереотипних висловлювань. Наведу один приклад. Взнявши за основу загальновідомий вислів: «*Appearances are deceptive*» – «Зовнішність оманлива», Оскар Уайльд створив свій

блискучий парадокс: *«It is only shallow people who do not judge by appearances»* – «Тільки недалекоглядні люди не судять по зовнішності» [23].

В англійській традиції літературний жанр афоризму довів до досконалості вже згаданий вище Оскар Уайльд, а також його сучасник Бернард Шоу. Їх блискучі висловлювання можна зустріти в даній роботі, поряд з афоризмами іншого діяча культури – Вільяма Блейка. Тематика висловлювань стосується насамперед мистецтва і культури, що особливо актуально в аудиторії студентів гуманітарних спеціальностей. У них також можна виявити елементи чисто англійського гумору і англійської філософії життя.

Робота з прислів'ями та афоризмами вимагає певної зосередженості, зате спонукає інтелект і уяву, що особливо цінується студентами-перекладачами. Річ у тому, що їм доводиться не тільки перекладати без спотворення сенсу той чи інший фразеологізм, а й розуміти його суть, та ще знаходити відповідний український еквівалент [46]. При цьому студент долучається до вишуканих мовних зразків, збережених в народній пам'яті, або створених талантом окремих особистостей.

Значний інтерес для студентів-філологів у процесі коментування афоризмів представляє аналіз чинників, що обумовлюють експресивний ефект, властивий практично кожному формулюванню (що забезпечується, звичайно, спеціальною добіркою матеріалу). Така особливість, тобто майже обов'язкова оснащеність афористичних формулювань засобами експресивності, робить цей жанр виграшним ілюстративним матеріалом на лекційних і практичних заняттях за стилістикою мови, що вивчається. В афоризмах ці явища, як спеціальні стилістичні прийоми, в силу граничної стислості формулювань виступають надзвичайно виразно, що сприяє запам'ятовуванню їх видів і різновидів, у тому числі і прийомів, досить рідко зустрічаються в більш широких контекстах [31].

Отже, знайомство з англійськими прислів'ями і афоризмами, навіть в рамках суто навчальної парадигми, безсумнівно, розширює кругозір студентів.

Так відбувається залучення до максимально чітко зафіксованого в мові гуманітарного і культурного досвіду. Особливий інтерес викликають країнознавчі аспекти, що стосуються англійського сприйняття життя і англійського гумору.

3.5 Методика навчання перекладу афоризмів у вищій школі

Афоризми традиційно вважають особливим літературним жанром, прислів'я завжди розглядалися як «мовні звороти» – тобто текстова самостійність за ними не визнавалася. Афоризми, прислів'я і приказки являють собою змістовну і формальну єдність, і виконують особливі, самостійні комунікативні завдання. Ці завдання полягають у повідомленні відомостей про навколишній світ гранично узагальненого характеру, заснованих на життєвому досвіді, причому відомості ці художньо оформлені. Розглянуті тексти несуть певний комплекс когнітивної, емоційної і естетичної інформації і мають свою замкнуту структуру [26].

Найбільшим обсягом з них може мати текст афоризму. Він може бути сюжетним і складатися з декількох фраз, висловлювати судження, укладену в одній фразі, з суб'єктом і предикатом, або ж являти собою словосполучення, оформлене, як називне речення. Цікаво, що крім настільки модних у XVIII столітті афоризмів як різновиду малої прози, свого роду філософських мініатюр прикладного характеру, у тій же якості розглядаються й існують так звані мудрі думки або крилаті слова відомих людей. Про те, що завдяки узагальненості свого змісту вони придбали текстовий статус, говорить той факт, що їх збирають і публікують в окремих збірниках, де вони ізольовані від контексту, в якому виникли, і все ж являються для людей джерелом інформації.

Джерелом інформації, яку передають наші міні-тексти, є автор (афоризми, крилаті слова) або народ (прислів'я). Коли ми знайомимося з одним з цих текстів, ми визнаємо об'єктивність того, що нам повідомляється. Об'єктивність когнітивного ядра інформації, що повідомляється,

забезпечується ситуативним контекстом, який є спільною базою компетентності для джерела тексту і його реципієнта. Ситуативний контекст – той життєвий досвід, який є у кожної людини – дозволяє нам визнати вірогідність повідомлення [44].

Палітра засобів, що передає емоційну інформацію, найширша. Тут може зустрічатися емоційно забарвлена лексика оцінювального характеру, слова високого стилю, просторіччя, риторичні запитання та вигуки, емоційна інверсія та ін. Однак найяскравішою особливістю афоризмів є специфіка естетичної інформації, яка в них міститься.

Домінанти перекладу афоризмів забезпечують виконання ними комунікативного завдання – повідомити значущі узагальнені відомості, зодягнені в художню форму. У зв'язку з цим на перший план виступають такі засоби як:

1) форми теперішнього часу, збірна семантика підмета як виразники когнітивної інформації, – передаються граматичними і лексичними варіантними відповідниками;

2) емоційно-оцінна лексика, висока лексика, просторіччя, застаріле просторіччя, риторичні питання і вигуки, емоційна інверсія – передаються варіантними відповідниками і трансформаціями зі збереженням стилістичного забарвлення;

3) фонетичні повтори: алітерація, асонанс, кінцева і внутрішня рима – передаються, як правило, із заміною фонем на якісно інші, але сам принцип і позиція повтору зберігаються; при необхідності можна зменшити кількість компонентів повтору, а при перекладі з германських мов на українську – компенсувати початкову алітерацію або асонанс кінцевої рими;

4) ритмічний малюнок – уподібнення будь-якому розміру, однакова ритмічна побудова двох частин логічної фігури тотожності – передаються в перекладі з допомогою відтворення ритму оригіналу або його компенсації за допомогою іншого ритмічного малюнка; сам факт ритму зберігається;

5) метафора, синестезія, оксюморон, зевгма та ін. – передаються варіантними відповідниками зі збереженням структури і особливостей даного способу;

б) архаїзми форми, структури, лексичні архаїзми – як правило, передаються за допомогою позиційної компенсації (форми, лексика) або за допомогою граматичної компенсації (синтаксис) [29].

Система вправ з методики навчання перекладу – це сукупність необхідних груп і різноманітних видів вправ і завдань, які виконуються в певній послідовності і достатній кількості для того, щоб сформувати необхідні вміння та навички перекладу в практичній професійній діяльності. Згідно з чим, саме вправи допомагають конкретизувати, деталізувати і трансформувати розуміння теорії, досягнуте на попередньому (теоретичному) етапі в конкретні уявлення і базові перекладацькі вміння практичного характеру. Вправи, як і теоретичні знання, що становлять суть і зміст навчального процесу, повинні являти собою чітко організовану систему навчання, інакше кажучи, модель, і підкорятися певним правилам, в яких можуть з'являтися проблеми, яким досі не приділялася належна увага. Загальна схема аналітичної роботи над афоризмами складається з наступних кроків: 1) читання; 2) початковий переклад; 3) мовностилістичний і структурний аналіз; 4) уточнення та інтерпретація сенсу; 5) уточнення і редагування перекладу; 6) пошук відомостей про автора і його епохи (факультативне завдання). Все це здійснюється спочатку на занятті під керівництвом викладача і коментується на мові, що вивчається. Далі подібний аналіз може виконуватися як домашнє завдання, а також в аудиторії в якості самостійної роботи, оскільки в процесі мовного тренування важливий елемент експромту, який не забезпечується в домашній обстановці [49].

Отже, наявні спостереження показують, що використання афоризмів в якості тренувального матеріалу може забезпечити ряд дидактичних переваг, а саме:

- 1) знайомство з авторськими афоризмами на мові, що вивчається, розширює країнознавчий і загальнокультурний кругозір студентів;
- 2) компактність афоризмів дозволяє використовувати їх як у позааудиторній роботі, так і безпосередньо на заняттях – у вигляді експрес-аналізу;
- 3) семантико-стилістичний аналіз яскравих формулювань сприяє апробації і закріплення спеціальних філологічних знань студентів;
- 4) практика смислової інтерпретації на мові, що вивчається, переносно образних або парадоксальних формулювань, а також суджень, побудованих на протиставленні, уподібненні або на грі слів, стимулює розвиток аналітичних та мовленнєвих умінь студентів;
- 5) навчальна установка на смислову й естетичну адекватність перекладу афоризмів розвиває мовне чуття (у тому числі рідною мовою) і спостережливість майбутніх перекладачів.

ВИСНОВКИ

Як мовностилістичне явище афоризм вивчався вченими протягом тривалого часу. Афоризм належить до нестандартних текстів, у яких немає заголовка, структурної різноманітності. Вони містять суб'єктивну оцінку дійсності. Афоризми дають змогу коротко і яскраво висловити думку, надати фразі таку значущу глибину, якої важко або майже неможливо досягти іншими засобами. Це готові формули мудрості людського життя, цей клас лексичних

одиниць несе виразний національний відбиток, афоризми дають інформацію про історію країни та її мешканців.

Жанр афоризму відрізняється від інших насамперед конфліктом між змістом і формою. Стереотип мислення та мовне кліше – є змістом афористичного висловлювання, а відображати невідповідність цього кліше реальності та підтверджувати помилковість змісту повинна його форма. Афористичне висловлювання, як мінімальний текст, можна розглядати як спеціально влаштований механізм, що має здатність включати надзвичайно висококонцентровану інформацію.

Знайомство з англійськими прислів'ями й афоризмами, навіть у рамках суто навчальної парадигми, безсумнівно, розширює кругозір студентів. Так відбувається залучення до максимально чітко зафіксованим у мові гуманітарного і культурного досвіду. Особливий інтерес викликають країнознавчі аспекти, що стосуються англійського сприйняття життя й англійського гумору.

Отже, протягом мого дослідження, присвяченого вивченню специфіки жанру афоризму (перекладацького аспекту) я досягнув поставлених цілей і завдань. Вивчивши літературу, що стосується лінгвістичного аспекту афористичного висловлювання, я розглянув різні підходи до його розуміння і зміг сформулювати загальне визначення: афористичне висловлення завершена та лаконічно висловлена думка автора. Вона містить у собі філософський підтекст та неодноразово відтворюється іншими людьми.

Також я проаналізував переклади афоризмів і розглянув різні трансформації, застосовані перекладачами для їх передачі українською мовою. Відзначу, що найпоширенішими трансформаціями виявилися: нульова трансформація, заміна частини мови, опущення, додавання, генералізація, модуляція.

Також здійснив спробу класифікувати афоризми В. Блейка за тематичним критерієм.

Окрім того, у даній роботі були проаналізовані особливості методики навчання перекладу афоризмів у вищій школі і було виявлено, що використання афоризмів в якості тренувального матеріалу може забезпечити ряд дидактичних переваг.

Таким чином, вважаю, що дана тема представляє широку область для подальших досліджень, оскільки афоризм є цікавою і досить складною перекладацькою проблемою, до того ж до кінця не вивченою, враховувати яку перекладач зобов'язаний для створення еквівалентного за змістом і рівного по цінності літературного твору мовою перекладу.

Я, Напаснюк Олександр Павлович, своїм підписом засвідчую, що моя магістерська робота «Специфіка жанру афоризму (перекладацький аспект)» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час роботи я дотримувався принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антипова А. П. К вопросу об определении афоризма. Смоленск, 2001. 135с.
2. Артемова А. В. Эмотивно-оценочная объективация концепта ЖЕНЩИНА в семантике ФЕ (на материале английской и русской фразеологии) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук. Пятигорск, 2000. 16 с.

3. Арутюнова И. А. Стилистическая маркированность высказывания (на материале английского художественного текста). Ташкент : Изд-во Ташкентского ун-та, 1987. С. 59-65.
4. Афоризмы: по иностранным источникам. Сост. П. П. Петров, Я. В. Берлин; предисл. Н. М. Грибачёва, Москва : Прогресс, 1985. 496с.
5. Афоризми на англійській мові. Переклад на українську. URL : http://www.infoportal.pp.ua/publ/erudit/mova/aforizmi_na_anglyjskij_mov_i_pereklad_na_ukrajinsku_chastina_1/20-1-0-304# (дата звернення: 20.08.2020)
6. Афоризмы и цитаты на английском языке с переводом. URL : <http://abc-english-grammar.com/1/afor.htm> (дата звернення: 20.08.2020)
7. Афоризмы, высказывания, фразы на английском языке с переводом. URL : http://www.portaltattoo.ru/british_sayings.html (дата звернення: 20.08.2020)
8. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Совет. писатель, 1966. 608с.
9. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. Москва : Международные отношения, 1975. 237 с.
10. Борохов Э. Энциклопедия афоризмов (В мире мудрых мыслей). Москва : АСТ, 2000. 714с.
11. Буйницька Т. О. Мовностилістична структура афоризмів Е. Канетті. *Иноземна філологія. Республіканський міжвідомчий збірник*. Львів : Світ, 1996. С. 50-55.
12. Буковская М. В. Textoобразующие функции афоризмов в художественных произведениях. Межуровневая организация текста в естественном языке. *Сб. науч. тр. Челяб. гос. пед. ин-та*. Челябинск, 1987. С. 31 - 37.
13. Ваганова Е. Ю. Афоризм как тип текста в аспекте интертекстуальности: автореф. дис. ... канд. филол. Наук. СПб, 2002. 16 с.

14. Влахов С., Флорин С. Неперекладне в перекладі. Москва : Міжнародні відносини, 1986. 352 с.
15. Гучинская Н. О. Афоризм как интертекстуальный вариант лирикоэпического текста. Интертекстуальные связи в художественном тексте. Санкт-Петербург, 1993. 89с.
16. Грасиан Б. Карманный оракул. Москва : Литера Нова, 2012. 368 с.
17. Дановский Н. Ф. Вводное слово в искусство перевода. Харьков : Рига, 1983г. 174с.
18. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка. Москва : Просвещение, 1978. 611с.
19. Дмитриева О. А. Культурно-языковые характеристики пословиц и афоризмов : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Волгоград, 1997. 16 с.
20. Дубенко О. Ю. Англо-американські прислів'я та приказки. Київ : Нова книга, 2004. 416 с.
21. Душенко К. В. Оскар Уайльд. Афоризмы. Москва : Эксмо-Пресс, 2000. 71 с.
22. Жирмунский В. М. Уильям Блейк в переводах С. Маршака. Избранное. Москва : Олма-Пресс, 2000. 37 с.
23. Землянская Е. В. Структурно-семантические и функциональные особенности стилевой интертекстуальности в англоязычном афоризме : дис. ... канд. филол. наук. Санкт-Петербург, 2004. 209 с.
24. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : учбовий посібник. Вінниця : Нова Книга, 2001. 303 с.
25. Карасик В. И. Язык социального статуса. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2002. 325 с.
26. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода : учебное пособие. Москва : ЧеРо, 1999. 136 с.

27. Корень О. В. Системно-функціональні особливості англійських прислів'їв : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2000. 20 с.
28. Корень О. В. Семантико-синтаксичні моделі англійських прислів'їв. *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир, 2005. С. 5-15
29. Коряковцев А. Сост. В. Ю. Шойхер. Москва : Изд-во АСТ, 2002. 544 с.
30. Кузько П. В. До питання про перспективність дослідження паремій. Мелітопіль : видавництво Мелітопольський державний педуніверситет, 2003. С. 87.
31. Куньч З. Риторичний словник. Київ : Рідна мова, 1997. 341 с.
32. Кроткий Э. Отрывки из ненаписанного. Л. : Художник РСФСР, 1966. 78с.
33. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, и методики преподавания : книга для учителя школы с углублённым изучением немецкого языка. Москва : Просвещение, 1988.160с.
34. Ларошфуко Ф. де. Мемуары. Максимумы. Москва : Наука, 1993. 278 с.
35. Манякина Т. Н. Языково-стилистическая характеристика жанра афоризмов (на материале немецкого языка) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук. Днепропетровск, 1980. 230 с.
36. Медведєв Ф. П. Українська фразеологія. Чому ми так говоримо. Харків : Основа, 1982. С. 53.
37. Мерзлікіна О. В. Екстралінгвістична зумовленість та комунікативно-прагматичні особливості функціонування прислів'їв у спонукальних мовленнєвих актах (за матеріалами творів

- М.Сервантеса). Київський національний ун-т ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2001. С. 83.
38. Муравьева Н. И. Западноевропейская литература. Москва : Наука, 2005. 170 с.
39. Прохоров Ю. Е. Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль в обучении русскому языку иностранцев. Москва : Педагогика-Пресс, 1996. 215с.
40. Рамзевич Н. К. Словарь гуманитария. Москва : Былина, 1998. 320 с.
41. Рыбина Е. А. Афористические выражения в интертексте: Сравнительный анализ русского и английского газетнопублицистического дискурса: дис. ... канд. филол. наук. Москва, 2006. 215 с.
42. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу. Київ : Київ. нац. універ. ім.Тараса Шевченка, 1992. 252 с.
43. Тараненко Л. І. Просодичні засоби реалізації зв'язності тексту англійської прозової байки (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... канд. філол. наук. Київський національний лінгвістичний ун-т. Київ, 2003. 234 с.
44. Телия В. Н. Первоочередные задачи и методологические проблемы исследования фразеологического состава языка в контексте культуры. Москва : Просвещение, 1999.
45. Федоренко Н. Т. Афористика. Москва : Наука, 1990. 419 с.
46. Цибульник Ю. С. Крылатые латинские выражения. Москва : ООО «Издательство АСТ», 2003. 60 с.
47. Шаталова С. А. Лингвистические основы афоризмов и афористики в художественных текстах Достоевского на материале романов «Бесы» и «Подросток» : дис...канд. филол. наук. Москва, 2000. 208 с.

48. Швачко С. О., Кобякова І. К. Статус культурем в текстах малого жанра. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. Харків, 2004. С. 148-153.
49. Шумакова А. П. Французский афоризм как текст : дис. ... канд. филол. наук. Смоленск, 2006. 241 с.
50. Yankah K. Proverb Speaking as a Creative Process: The Akan of Ghana De Proverbio. URL : <http://www.deproverbio.com/DPjournal/DP,6,2,00/YANKAH/AKAN.html> (дата звернення: 20.09.2020)

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

51. Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: Том II. СПб., 1891. 498 с.
52. Словарь Даля. URL : <http://slovardalja.net/> (дата звернення: 20.09.2020).
53. Словари Онлайн. URL : <http://slovonline.ru/> (дата звернення: 20.09.2020).
54. Цитаты и афоризмы. URL : <http://citaty.su> (дата звернення: 20.09.2020).
55. Brainy quote. URL : <https://www.brainyquote.com> (дата звернення: 20.09.2020).
56. Cambridge dictionary. URL : <http://dictionary.cambridge.org/>
57. Chris Seay A Place at the Table: 40 Days of Solidarity with the Poor, 2012. 240 p.
58. Dictionary.com. URL : <http://www.dictionary.com/> (дата звернення: 20.09.2020).
59. Longfellow H. W. Complete Poetical Works. Boston and New York : Houghton, Mifflin & Co., 1893.
60. Longman Dictionary of Contemporary English. 2003. 1628 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

61. Афоризмы на английском языке по темам. URL : <https://lim-english.com/posts/aforizmy-na-anglijskom/> (дата звернення: 23.09.2020).
62. Стилистические особенности афоризмов Е. Евтушенко. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/stilisticheskie-osobennosti-aforizmov-e-evtushenko> (дата звернення: 23.09.2020).
63. Aphorisms and favourite sayings: Aphorisms by theme. URL : http://www.aphorism4all.com/by_theme.php?th_id=%20193 (дата звернення: 23.09.2020).
64. Aristotle, Quotes. URL: <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/a/aristotle133079.html> (дата звернення: 23.09.2020).
65. Betty Bender, quotes. URL : http://thinkexist.com/quotation/when_people_go_to_work-they_shouldnt_have_to/200268.html .
66. Edgar Allan Poe, Quotes. URL : http://www.brainyquote.com/quotes/authors/e/edgar_allan_poe.html (дата звернення: 23.09.2020).
67. Euripides, Quotes. URL : <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/e/euripides126219.html> (дата звернення: 23.09.2020).
68. Francis Bacon, Quotes. URL : http://www.brainyquote.com/quotes/keywords/knowledge_is_power.html (дата звернення: 23.09.2020).
69. Herodotus, Quotes. URL : <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/h/herodotus131104.html> (дата звернення: 23.09.2020).

70. Isaac Marion, Quotes. URL : <http://www.goodreads.com/quotes/433590-i-am-dead-but-it-s-not-so-bad-ive-learned> (дата звернення: 23.09.2020).
71. Joanne Rowling, Harry Potter – Albus Dumbledore quotes. URL : http://www.searchquotes.com/quotation/To_the_wellorganized_mind_death_is_but_the_next_great_adventure./37400/ (дата звернення: 23.09.2020).
72. Mark Twain, Quotes. URL: http://www.brainyquote.com/quotes/authors/m/mark_twain.html (дата звернення: 23.09.2020).
73. Mel Brooks, Quotes. URL : <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/m/melbrooks161275.html> (дата звернення: 23.09.2020).
74. Oprah Winfrey. URL : <http://www.goodreads.com/quotes/tag/wisdom> (дата звернення: 23.09.2020).
75. Oscar Wilde, Quotes. URL : http://www.brainyquote.com/quotes/authors/o/oscar_wilde.html (дата звернення: 23.09.2020).
76. Pablo Picasso, Quotes. URL : http://www.brainyquote.com/quotes/authors/p/pablo_picasso.html (дата звернення: 23.09.2020).
77. R. Buckminster Fuller, Quotes. URL : http://www.brainyquote.com/quotes/authors/r/r_buckminster_fuller.html (дата звернення: 23.09.2020).
78. Stephen Chbosky, The Perks of Being a Wallflower. URL : <http://www.goodreads.com/quotes/95756things-change-and-friends-leave-life-doesn-t-stop-for-anybody> (дата звернення: 23.09.2020).
79. Stephenie Meyer, The Twilight Saga. URL : <http://www.goodreads.com/quotes/tag/future?page=2>(дата звернення: 23.09.2020).

80. William Blake, Quotes. URL :
http://www.brainyquote.com/quotes/authors/w/william_blake.html (дата
звернення: 23.09.2020).
81. Winston Churchill, Quotes. URL :
http://www.brainyquote.com/quotes/authors/w/winston_churchill.html
(дата звернення: 23.09.2020).

SUMMARY

The master thesis focuses on researching the specifics of the aphorism genre (translation aspect). In recent years, there has been a tendency to actively use aphorisms in fiction and non-fiction, periodicals and colloquial language. Literary conferences address the problems of aphorisms, to which a large number of dissertations are devoted. Aphorisms, due to their universality, correspond to the spirit of the epoch; they are equally close to science and art, so they arouse great interest in their study.

However, despite its wide application, the phenomenon of the aphorism has not yet been sufficiently studied, which determines **the relevance** of the work.

The object of this study are aphorisms of the English language.

The subject of the work is lexical-stylistic and structural features, as well as ways of translating English aphorisms.

The purpose of the work is to define the concept of the term "aphorism", to analyze the lexical-stylistic and structural features of English aphorisms, to determine the main ways and features of their translation in the Ukrainian language.

To achieve this goal it is necessary to solve a number of the following **tasks**:

- 1) to give a general description of English aphorisms;
- 2) to consider the stages of development;
- 3) to investigate the structural features of aphorisms;
- 4) to identify the main features of English aphorisms;
- 5) to investigate the translation transformations of English aphorisms;
- 6) identify the difficulties of translating aphorisms;
- 7) to analyze the features of the methodology of teaching the translation of aphorisms in universities;
- 8) to analyze the aphorisms of famous English poets: O. Wilde, B. Shaw and W. Blake.

The following research methods were used to analyze the scientific **research material**: comparative method, descriptive method, method of analysis and synthesis, method of scientific observation.

The theoretical significance of the thesis is determined by a comprehensive analysis of the relevance and feasibility of translating English aphorisms on the example of aphorisms of famous English poets - W. Blake, B. Shaw and O. Wilde.

The practical significance lies in the possibility of using this material in the course of translation practice, lexicology, linguistics, as well as to be the basis for the development of curricula for students studying English. The presented material can be used for the analysis of journalistic texts, electronic articles and works of fiction.

Nowadays, aphorisms as a literary genre or as a refined expression continue to be studied by a wide range of linguists and translators, such as V. Komissarov, J. Retsker, S. Shatalova, N.T. Fedorenko, L.I. Sokolska, Z. Kunch, T.N. Maniakina and others.

Aphorisms are the oldest language genre and are therefore considered an integral part of the world cultural heritage. Each new round of aphorism gave rise to one of its forms, which directly reflected the needs, worldview, understanding, ideas about the world around us, beliefs, ideas, political problems, values, culture.

Consideration of the main stages of the historical evolution of the aphoristic genre will allow us to trace the formation of modern English aphorisms, to identify types of aphorisms, to get an idea of the formation of the aphorism as a popular language genre.

At the end of the 4th millennium BC, aphorisms appeared in Egypt and quickly spread to Sumer, China, India, Babylon, Ancient Greece, and Ancient Rome. In the imagination of ancient peoples, the aphorism was a form of organization of speech, the transfer of information material. It was characterized by extreme brevity, generality, persuasiveness, rhythmic organization. These features facilitated the easy extraction of aphoristic formulas from a text or flow of speech and quick memorization. Due to their concise form, aphorisms have become widespread in philosophical treatises in the study and analysis of the laws of life around the world, man and man's place in this world. In logic, aphorisms were used in cases of describing the nature of human thinking. In the practical sciences, such as medicine,

aphorisms have been used to describe the physiological and mental characteristics of man. The subject of aphorisms actually covers all spheres of human existence and activity.

Despite the fact that there is a common interpretation of the aphorism, according to which an aphorism is an expression that expresses in a laconic form a generalized, complete thought, numerous definitions of this concept are based on various relevant features of the aphorism: content (aphorism – deep instructive thought or form), form (thought in a short figurative form) or features of style (aphorism is a paradoxical judgment in a refined style, which tends, above all, to originality). However, the question of the authorship of the aphorism as its immanent characteristic continues to be discussed.

Nowadays, aphorisms are a rather diverse set of different approaches to the study of aphorisms, which, in turn, are ambiguous and contradictory within each of them (relevant scientific disciplines). Relevant for aphorism at this stage of its development is, firstly, to clarify the boundaries, subject, objectives and problems of aphorism as an interdisciplinary scientific field of knowledge, secondly, to determine the main approaches to the study of aphorisms, thirdly, justification within each approach conceptual, methodological and terminological consistent interpretation of the aphorism.

This lexical unit can be attributed to non-standard texts, where there is no title and structural diversity. They contain a subjective assessment of reality. In aphorisms, ambiguity is the norm and their prerogative; they are characterized by high compression of stylistic means.

The representation of one's personality and values has become popular and relevant in modern society. As a rule, aphorisms carry a distinct color and elements of evaluation.

There are no set rules that a translator should follow when working with aphorisms. However, in the book "Untranslatable in translation" were identified two basic rules that must be followed by the translator when working with aphoristic statements and literary texts, namely:

- 1) preserve the connotative meaning of the aphorism: hints, allusions associated with their source;
- 2) keep the form of the aphorism.

The translator may also add some additional explanatory information to the translation, taking into account the cultural and national characteristics of the readers for a better understanding of the direct and figurative meaning of the aphoristic utterance.

The translation should not be correct, but adequate, because the translator's task is not to communicate what is written in the original language, but to reproduce it in the target language. This is why translation transformations are used, changes in the structure of language units used to obtain adequacy and equivalence in translation.

As a linguistic and stylistic phenomenon, the aphorism has been studied by scientists for a long time. Aphorism refers to non-standard texts that do not have a title, structural diversity. They contain a subjective assessment of reality. Aphorisms make it possible to express an opinion briefly and vividly, to give the phrase such a significant depth that it is difficult or almost impossible to achieve by other means. These are ready-made formulas of wisdom of human life, this class of lexical units bears a distinct national imprint, aphorisms give information about the history of the country and its inhabitants.

The genre of aphorism differs from others primarily by the conflict between content and form. Linguistic cliché, the stereotype of thinking - is the meaning of the aphorism, and its form is designed to reflect the inconsistency of this cliché with reality, to confirm the falsity of the content. The aphorism, as a minimal text, can be considered as a specially designed mechanism that has the ability to include extremely highly concentrated information.

Familiarity with English proverbs and aphorisms, even within a purely educational paradigm, undoubtedly broadens the horizons of students. Thus, there is an involvement in the most clearly recorded in the language of humanitarian and

cultural experience. Of particular interest are aspects of local lore related to the English perception of life and English humor.

Thus, in the course of my research, devoted to the study of the specifics of the aphorism genre (translation aspect), the set goals and objectives were achieved. Having studied the literature on the linguistic aspect of the aphorism, various approaches to its understanding were considered and a general definition was formulated: the aphorism is a succinctly expressed, complete thought that has an author and contains a philosophical connotation, repeatedly reproduced by other people.

Translations of aphorisms were analyzed and various transformations applied by translators for their transmission into Ukrainian were considered. It should be noted that the most common transformations were: literal transformation, replacement of part of speech, omission, addition, generalization, modulation. An attempt was also made to classify W. Blake's aphorisms according to thematic criteria.

In addition, this paper analyzed the features of the methodology of teaching the translation of aphorisms in universities and found that the use of aphorisms as training material can provide a number of didactic benefits.

Thus, I believe that this topic represents a wide area for further research, as the aphorism is an interesting and quite complex translation problem, moreover, not fully explored, which the translator must take into account to create an equivalent in content and equal in value literary work in the language of translation.

Key words: aphorism, language, translation transformations, genre, analysis, linguistic aspect, interpretation, authorship.

ДОДАТОК А

Exercise 1. Translate following aphorisms into Ukrainian and group them according to their themes:

- 1) *There are no shortcuts to any place worth going (Helen Keller).*

- 2) *Everyone is the creator of one's own fate (unknown author).*
- 3) *Life is 10% what happens to me and 90% of how I react to it (Charles Swindoll).*
- 4) *The two most important days in your life are the day you are born and the day you find out why (Mark Twain).*
- 5) *To love and win is the best thing. To love and lose, the next best (William Thackeray).*
- 6) *Love is blind (William Shakespeare).*
- 7) *Always borrow money from a pessimist. He won't expect it back (Oskar Wilde).*
- 8) *If you're going through hell, keep going (Winston Churchill).*
- 9) *Be happy for this moment. This moment is your life (Omar Khayyam).*
- 10) *The Flower that once has blown for ever dies (Omar Khayyam). [61]*

Exercise 2. Choose two aphorisms from the list and comment them (ca. 100 words).

- 1) *Success consists of going from failure to failure without loss of enthusiasm (Winston Churchill).*
- 2) *Success is the child of audacity (Benjamin Disraeli).*
- 3) *You miss 100% of the shots you don't take (Wayne Gretzky).*
- 4) *Success is one percent inspiration, ninety-nine percent perspiration (Thomas Edison).*
- 5) *Build your own dreams, or someone else will hire you to build theirs (Farrah Gray).*
- 6) *It is not the strongest of the species that survives, nor the most intelligent, but the one most responsive to change (Charles Darwin).*
- 7) *Fall seven times and stand up eight (unknown author).*
- 8) *Success is not the key to happiness. Happiness is the key to success (Herman Cain).*
- 9) *Happiness lies in good health and a bad memory (Ingrid Bergman).*

- 10) *Nothing is impossible, the word itself says, I'm possible! (Audrey Hepburn)*
- 11) *Your time is limited, so don't waste it living someone else's life (Steve Jobs).*
- 12) *Don't cry because it's over, smile because it happened (Dr. Seuss) [61].*